

Poljak Eduard uzeo je hrvatsko ime Slavoljub iz poštovanja prema Zagrebu i novoj mu domovini u koju se tako jako zaljubio

Promjena imena Penkali je dala na važnosti u Hrvatskoj! Naišao je ne veliki odjek kod hrvatskih intelektualaca.

Smatrali su ga odvažnim i to u vrijeme kada je u javnosti još uvijek bila jako izražena odioznost prema svrgnutom banu Khuen-Hedervariju i mađarizacije Hrvatske.

POGLEDAJTE SVE FOTOGRAFIJE (6)

4. 9. 2025

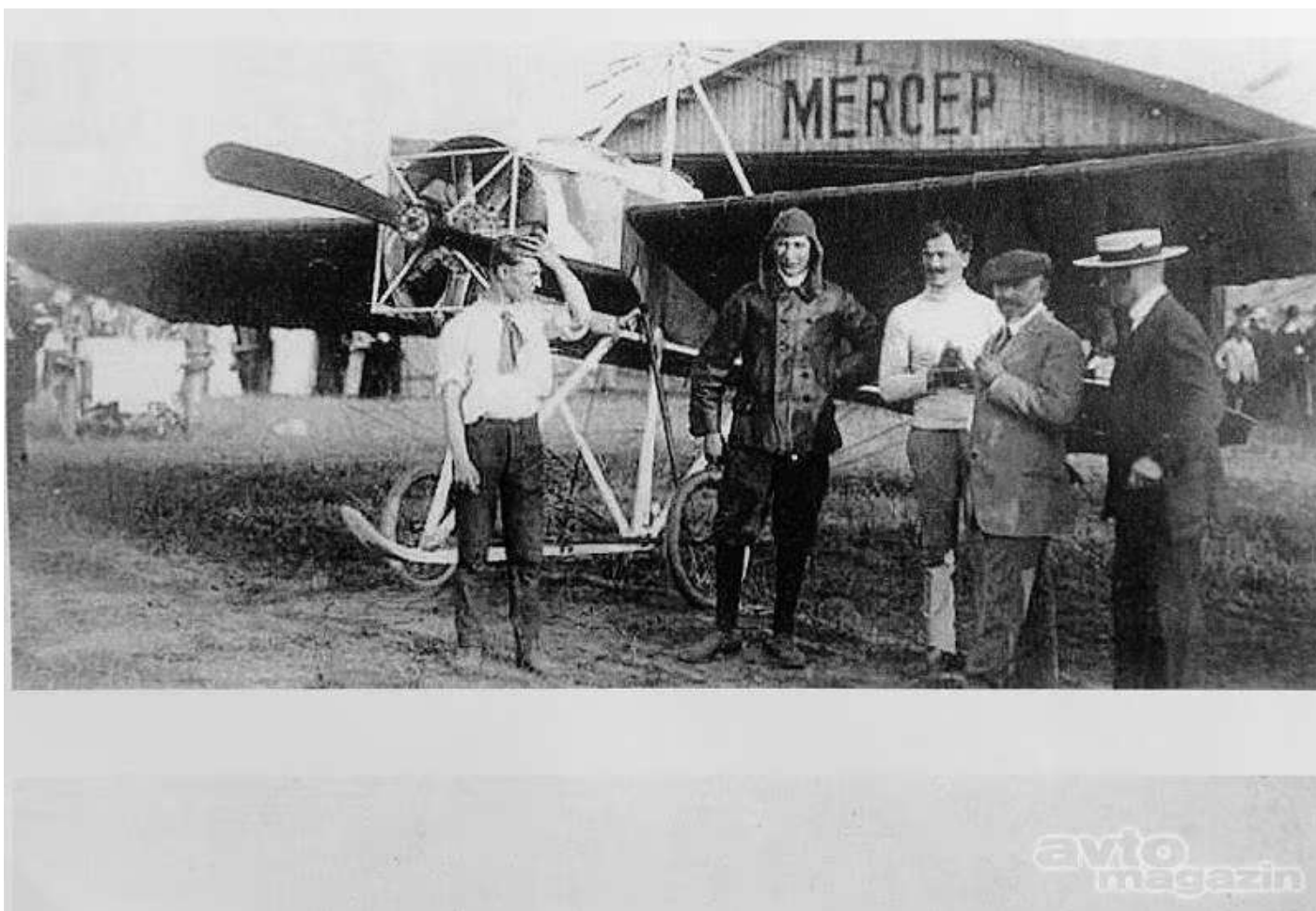
Napisala: Anđelka Mustapić

PETI NASTAVAK: PRVA PENKALINA RADIONICA

Poljaku **Eduardu Penkali**, svestrano zainteresiranom za život, Zagreb je već bio toliko prirastao srcu da je čak i svoju službenu prisegu kraljevskog tehničkog kontrolora potpisao tada popularnim hrvatskim imenom Slavoljub, a ne krsnim imenom Eduard, što je naišlo ne veliki odjek kod hrvatskih intelektualaca, i smatralo se znakovitim, ali i odvažnim političkim istupom u vrijeme kada je u javnosti još uvijek bila jako izražena odioznost prema svrgnutom banu **Khuen-Hedervariju** i mađarizacije Hrvatske.

Gdje je Penkala točno radio u zgradi na Tomislavovu trgu br. 17

Sa suvremenim stanarima palače na današnjem Trgu kralja Tomislava br. 17, u kojoj je imao svoj prvi dom i Eduard Slavoljub Penkala, pokušali smo rekonstruirati gdje je u veži palače mogla biti prva Penkalina radionica, u kojoj je Penkala počeo raditi na prvoj mehaničkoj olovci na svijetu i gdje je konstruirao i sagradio prvi hrvatski avion.

Nažalost, stanari nisu znali gotovo ništa o slavlom čovjeku, koji je prije njih tu stanovao, ali prema razdiobi u stanarskim ugovorima, to je bila prostorija u mezaninu s lijeve strane ulaza, veličine 3x4 četvorna metra, u kojoj su nekadašnji stanari prali veš.

Penkala je mehaničku olovku patentirao 1906.

Iako je svoju mehaničku olovku Penkala patentirao 14. siječnja 1906. pod obiteljskim prezimenom, počeo ju je sam proizvoditi godinu dana ranije na tokarskom stroju u maloj radionici u Ulici Marije Valerije 3, tj. u današnjoj Praškoj ulici. No spomena na tu najglasovitiju hrvatsku radionicu nema baš nikakvog. Dvorište s radionicom odavno je zazidano. Ostala su su samo ulazna vrata koja se više ne mogu otvoriti.

Već 1906. Penkala je postala toliko popularna da je potisnula iz upotrebe drvene olovke. Penkala, iznimni marketinški inovator predstavljao ju je kao olovku koju „ne treba šiljiti, koja je uvijek jednako dugačka i vrlo prikladna za svaku ruku i profesiju“.

Ing. Krunoslava Penkalu (tada 91.godišnjaka), poznatog graditelja mostova, poslije i konstruktora raskošne replike očeve mehaničke olovke i nalivpera za proslavu jubilarne 2000., posjetili smo 1996. u Opatiji, u Nazorovoj ulici br.4, u jednoj od najljepših tamošnjih vila, popularno nazvanoj Monti, prema prezimenu bogatog brodovlasnika koji ju je, kao miraz, darovao kćeri, supruzi ing. Krunoslava Penkale, koja je u opatijske anale ušla kao gospođa Penkala, jer joj je malo tko znao pravo ime.

Za šrajbtišem prepunim pisaćeg pribora kojeg je konstruirao Slavoljub

Sina genijalnog izumitelja **ing. Krunoslava Penkalu** zatekli smo za šrajbtišem prepunim pisaćeg pribora kojeg je konstruirao, proizvodio i prodavao diljem svijeta njegov otac. Budući da nam je bio odobrio posjet, ing. Penkala pripremio je za prezentiranje sve što je uspio sačuvati od „očeve proizvodnje“ a što je tijekom vremena označeno kao pisaći pribor: od brojnih i raznovrsnih modela penkale, drvenih ravnala, trokuta i upijača tinte, tinte za nalivpera, grafitnih mina raznih debljina...

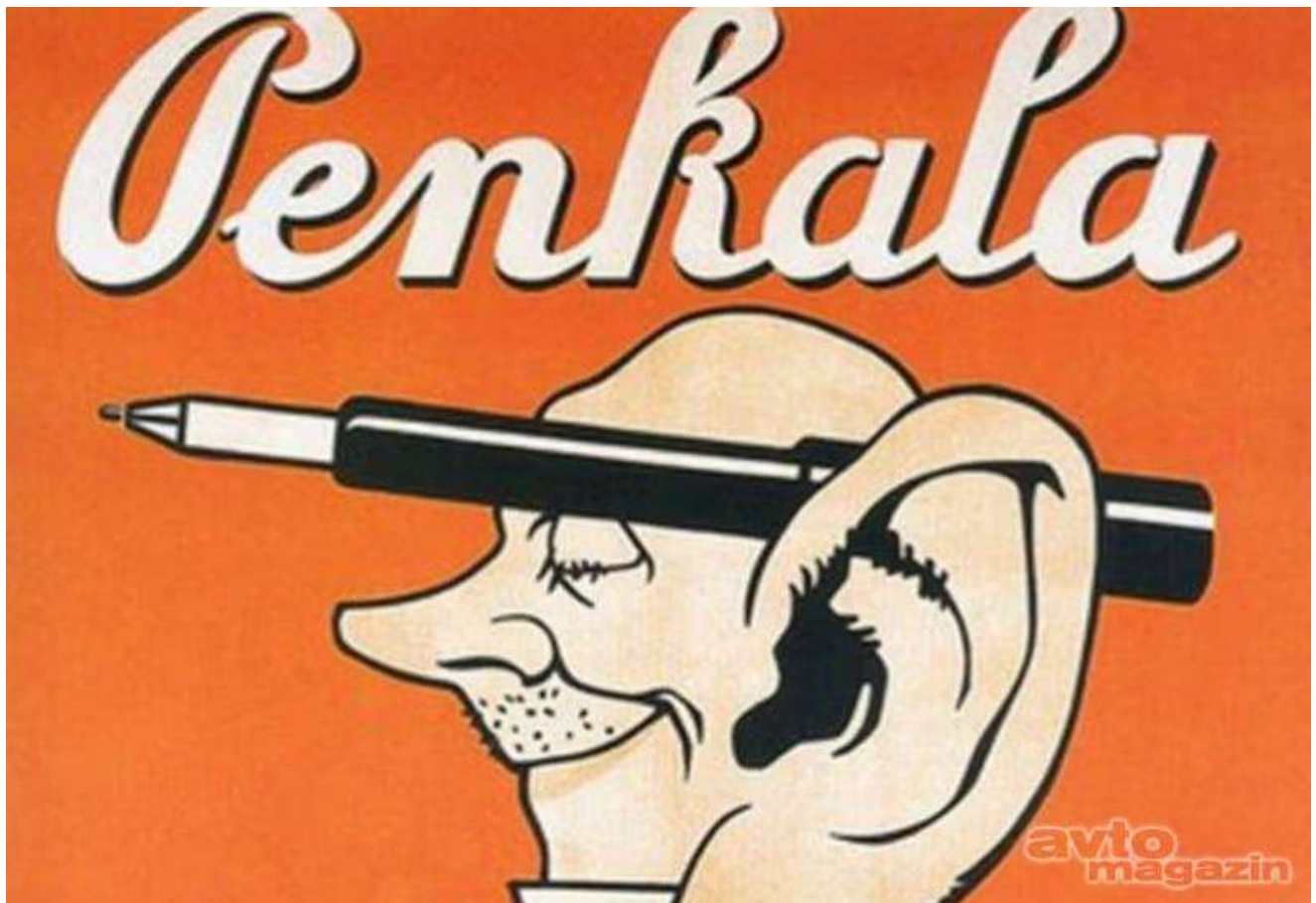
Na pisaćem stolu bila je posebno uočljiva maskota, koja je u trenutku stekla svjetsku prepoznatljivost pod nazivom Uško. I kao što uglavnom biva da tamo gdje se uplete sudbina nastaje zanimljiva priča, sudbina Uka je gotovo nevjerojatna: prema zamisli samog izumitelja Penkale, nacrtala ju je poljska slikarica, sestra druge supruge Penkalinog djeda **Jana Pekale**, i predstavljala je izumiteljevu karikaturu.

U prirodnoj veličini s poprsjem, izvedenu u gipsu, Penkala ju je, što je bilo pravilo sa snagom nepisanog zakona, držao u svakoj

prodavaonici svog pisaćeg pribora. Jadan primjerak krasio je i početak prostranog unutrašnjeg stubišta vile Monti.

Držeći u ruci sve vrijeme penkalu iz 1906. ing. Penkala naglasio je:

- Ova olovke ima dvije osnovne karakteristike. Jedna je amortizacija grafitne mine, koju je otac također proizvodio, i, druga, možda još važnija, da se dimenzija mine u olovci može mijenjati, od 1,8 mm do 1,5 mm. Ali nikada ne smijemo smetnuti s uma važnu činjenicu da je to bilo vrijeme o kojem je, primjerice, književnik Josip Kosor napisao razglednicu, evo je, svom još uglednijem kolegi, „otrovnom“ polemičaru s geslom „Kad dosmrda život, šala je miris koji okrepljuje“, **Antunu Gustavu Matošu**, koji je kao dezertir iz austro-ugarske vojske živio u Beograd. Kosor mu je adresirao razglednicu na beogradsku gostionicu **Dardanele**, obavještavajući Matoša da je u Zagrebu „sve kao i donjaka. Ovaj blentavi magarac i donekle idiotski život teče svejednako! Nita nova i budi uvjeren, moj Matošu, da je nama nekojim življim dusima sva utjeha u punoj čaši.“

U takvoj atmosferi „idiotskog života“ Penkala je stvorio u svijetu

jedinstven izum koji je označio početak svjetskom modernog pisaćeg pribora.

Napomena uredništva:

Serijal od 10 nastavaka) o životu i djelu genijalnog izumitelja Eduarda Slavoljuba Penkale, autorice Anđelke Mustapić, koji objavljujemo iz dana u dan, od 1.do 9. rujna 2025.

Napomena autorice: cijeli serijal „Penkala: od genijalnog izumitelja i kulturne baštine do zaborava“ nastao je i objavljuje se uz financijsku potporu Agencije za elektroničke medije iz Programa za poticanje novinarske izvrsnosti.

Tagovi: 5. NASTAVAK PENKALA PET LUDIH GODINA SLAVOLJUB EDUARD PENKALA

Pročitajte i ovo:

Tajna svih njegovih tajni je izum Pelikan nalivpera model 100! I s njime je proslavio u svijetu Zagreb i Hrvatsku kao „Domovinu penkale“, a bez njegove klipse nema ni dobre "pisalice"

Zagreb je bio slijepo crijevo Austro-Ugarske, a onda ga je 1905 penkala zašiljila i smjestila u tehnološki epicentar

On je zaslužan i za besprijekornu gramofonsku ploču, gramofonsku iglu... Od 80 patenata najpoznatija je penkala, no ostati će upamćen kao pravi genijalac koji se znao i učinio jako puno

Nekad metla i krpa, danas mobitel i ekrani! 3 vještine koje su djeca u Jugoslaviji savladala, a današnja djeca više ne znaju

Bastardi, fačuki i kopilad na 4 kotača su sve samo ne neželjeni, sve prednosti auta s više pogona, vodič za izbor hibridne tehnologije obzirom na troškove

Startnews.hr

[Impressum](#)

[Opći uvjeti korištenja](#)

[O kolačićima](#)

[Pretplata](#)

START NEWS d.o.o.

